

Predlog Zakona o ukrepih za obvladovanje kriznih razmer na področju oskrbe z energijo

I. BESEDILO ČLENOV

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(vsebina zakona)

- (1) Vlada lahko s sklepom določi začasne ukrepe za upravljanje povečanega tveganja pri oskrbi z energijo, ukrepe za zanesljivo oskrbo z energijo, ukrepe za zmanjševanje uvozne odvisnosti, in ukrepe za zmanjševanje pritiskov na cene energije zaradi volatilnosti energetskega trga.
- (2) S tem zakonom se odstopa od določb naslednjih zakonov:
 - Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22),
 - Zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21 in 189/21),
 - Zakona o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20),
 - Zakona o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21),
 - Zakona o blagovnih rezervah (Uradni list RS, št. 96/09 – uradno prečiščeno besedilo in 83/12).
- (3) Vlada lahko s sklepom določi obveznosti skladiščenja plina za izvajanje Uredbe (EU) 2022/1032 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2022 o spremembi Uredb (EU) 2017/1938 in (ES) št. 715/2009 glede skladiščenja plina (UL L št. 173 z dne 30. 6. 2022, str. 17; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2022/1032/EU).

II. UKREPI ZA UPRAVLJANJE POVEČANEGA TVEGANJA NA PODROČJU DELOVANJA ELEKTROENERGETSKEGA IN PLINSKEGA SISTEMA

2. člen

(razglasitev stanj povečanega tveganja pri oskrbi z energijo)

- (1) V primeru dejanskih ali predvidenih motenj pri oskrbi z električno energijo in plinom v Republiki Sloveniji vlada razglasi višjo ali nižjo stopnjo tveganja pri oskrbi z energijo.
- (2) Nižja stopnja tveganja pri oskrbi z energijo pomeni pripravo na krizo na področju oskrbe z energijo, saj so prepoznana tveganja oziroma okoliščine, da bo zelo verjetno potrebno razglasiti stopnjo pripravljenosti v sektorju oskrbe s plinom v skladu z Uredbo (EU) 2017/1938 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2017 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom in zgodnje opozorilo v sektorju oskrbe z električno energijo skladno z Uredbo (EU) 2019/941 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o pripravljenosti na tveganja v sektorju električne energije in razveljavitvi Direktive 2005/89/ES (UL L št. 158 z dne 14. 6. 2019, str. 1), pri čemer se ocenjuje, da je že potrebno obvestiti energetske družbe ter odjemalce električne energije in zemeljskega plina preko sredstev javnega obveščanja, da se naj pripravijo na pričakovane krizne razmere in izvedejo potrebne in možne ukrepe.
- (3) Višja stopnja tveganja pomeni krizo na področju oskrbe z energijo, ker so že razglašene izredne razmere pri oskrbi z zemeljskim plinom in je razglašeno krizno stanje v sektorju električne energije, zaradi česar je potrebno izkoristiti vse nacionalne potenciale za proizvodnjo električne energije in toplote.
- (4) Vlada lahko v času razglašene nižje ali višje stopnje tveganja pri oskrbi z energijo gospodarskim družbam, ki so v 100 % posredni ali neposredni lasti Republike Slovenije in so upravljavci kritične infrastrukture v sektorju energetike, kot jih določa Zakon o kritični infrastrukturi (Uradni list RS, št.

75/17 in 189/21 – ZDU-1M), s sklepom neposredno naloži izvedbo ukrepov, ki po oceni vlade prispevajo k zanesljivi oskrbi z energijo. Zahtevano ravnanje mora biti potrebno in sorazmerno.

- (5) Vlada vsakih sedem dni preverja upravičenost razglasitve stopnje tveganja na področju oskrbe z energijo iz drugega in tretjega odstavka tega člena.

3. člen

(odstopanje od mejnih vrednosti zaradi razglašene stopnje tveganja pri oskrbi z energijo)

- (1) Ne glede na predpise, ki urejajo varstvo okolja, se v času razglašene višje stopnje tveganja iz tretjega odstavka prejšnjega člena, in nujne potrebe po neprekinjeni oskrbi z energijo, pri obratovanju elektrarn, naprav za sproizvodnjo toplote in elektrike in drugih naprav, za katere se zahteva okoljevarstveno dovoljenje (v nadaljevanju: naprave) zaradi zamenjave goriva ne uporabljajo določila iz obstoječih okoljevarstvenih dovoljenj glede predpisane vrste goriva, parametrov njegove kakovosti, omejitve glede števila ur obratovanja za posamezno vrsto goriva ter s tem povezanih mejnih vrednosti emisij.
- (2) Predpisi iz prejšnjega odstavka tega člena so:
1. Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS št. 44/22; v nadaljnjem besedilu: ZVO-2);
 2. Uredba o mejnih vrednostih emisije snovi v zrak iz velikih kurilnih naprav (Uradni list RS, št. 103/15 in 44/22 – ZVO-2);
 3. Uredba o emisiji snovi v zrak iz srednjih kurilnih naprav, plinskih turbin in nepremičnih motorjev (Uradni list RS, št. 17/18, 59/18, 44/22 – ZVO-2 in 99/22);
 4. Uredba o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije (Uradni list RS, št. 68/22);
 5. Uredba o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja (Uradni list RS, št. 31/07, 70/08, 61/09, 50/13, 44/22 – ZVO-2 in 48/22);
 6. Uredba o preprečevanju večjih nesreč in zmanjševanju njihovih posledic (Uradni list RS, št. 22/16 in 44/22 – ZVO-2; v nadaljnjem besedilu: uredba o večjih nesrečah);
 7. Uredba o emisiji snovi v zrak iz livarn sive litine, zlitin z železom in jekla (Uradni list RS, št. 93/11 in 44/22 – ZVO-2);
 8. Uredba o emisiji snovi v zrak iz naprav za pridobivanje svinca in njegovih zlitin iz sekundarnih surovin (Uradni list RS, št. 34/07 in 44/22 – ZVO-2);
 9. Uredba o emisiji snovi v zrak iz livarn aluminija in magnezija (Uradni list RS, št. 34/07 in 44/22 – ZVO-2);
 10. Uredba o emisiji snovi v zrak iz naprav za vroče pocinkanje (Uradni list RS, št. 34/07 in 44/22 – ZVO-2);
 11. Uredba o emisiji snovi v zrak iz naprav za proizvodnjo aluminija z elektrolitskim postopkom (Uradni list RS, št. 34/07, 81/07, 62/08 in 44/22 – ZVO-2);
 12. Uredba o emisiji snovi v zrak iz naprav za proizvodnjo cementa (Uradni list RS, št. 34/07 in 44/22 – ZVO-2);
 13. Uredba o emisiji snovi v zrak iz naprav za proizvodnjo keramike in opečnih izdelkov (Uradni list RS, št. 34/07 in 44/22 – ZVO-2);
 14. Uredba o emisiji azbesta v zrak in pri odvajanju industrijske odpadne vode iz naprav, v katerih se uporablja azbest (Uradni list RS, št. 117/05 in 44/22 – ZVO-2);
 15. Uredba o emisiji snovi in odstranjevanju odpadkov iz proizvodnje titanovega dioksida (Uradni list RS, št. 64/14 in 44/22 – ZVO-2);
 16. Uredba o sežigalnicah odpadkov in napravah za sosežig odpadkov (Uradni list RS, št. 8/16, 116/21 in 44/22 – ZVO-2);
 17. Uredba o emisiji snovi v zrak iz naprav za pripravo asfaltnih zmesi (Uradni list RS, št. 34/07 in 44/22 – ZVO-2);
 18. Uredba o emisiji snovi v zrak iz naprav za proizvodnjo lesnih kompozitov (Uradni list RS, št. 34/07 in 44/22 – ZVO-2);
 19. Uredba o mejnih vrednostih emisije hlapnih organskih spojin v zrak iz naprav, v katerih se uporabljajo organska topila (Uradni list RS, št. 35/15, 58/16, 54/21, 44/22 – ZVO-2 in 49/22);
 20. Uredba o emisiji hlapnih organskih spojin v zrak iz naprav za skladiščenje in pretakanje bencina (Uradni list RS, št. 36/12, 21/16 in 44/22 – ZVO-2);
 21. Uredba o mejnih vrednostih emisije halogeniranih hlapnih organskih spojin v zrak iz naprav, v katerih se uporabljajo organska topila (Uradni list RS, št. 71/11 in 44/22 – ZVO-2);
 22. Uredba o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Uradni list RS, št. 51/14, 57/15, 26/17, 105/20 in 44/22 – ZVO-2);

23. Pravilnik o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter o pogojih za njegovo izvajanje (Uradni list RS, št. 105/08 in 44/22 – ZVO-2).
- (3) Če upravljavec naprave nadomesti gorivo z drugo vrsto goriva, mora nemudoma, najpozneje pa v roku 48 ur, po elektronski pošti obvestiti ministrstvo, pristojno za okolje in inšpekcijo, pristojno za okolje, o odstopanju iz prvega odstavka tega člena zaradi razglašene višje stopnje tveganja.
- (4) Obvestilo iz prejšnjega odstavka vsebuje:
- naziv in naslov upravljavca;
 - vrsto naprave,
 - opis in lokacijo naprave, vključno z vhodno toplotno močjo naprave,
 - navedbo, ali naprava obratuje na podlagi okoljevarstvenega dovoljenja ali vpisa v evidenco ali neposredno na podlagi predpisov iz prvega odstavka tega člena,
 - vrsto nadomestnega goriva in parametre njegove kakovosti.
- (5) Upravljavec naprave mora za nadomestno gorivo izbrati gorivo, ki povzroča najmanjše dosegljive emisije snovi v zrak ob upoštevanju tehničnih omejitev povezanih z zamenjavo goriva.
- (6) Izjema iz prvega odstavka tega člena velja najdlje eno leto od prvega posredovanja obvestila upravljavca ministrstvu iz tretjega odstavka tega člena.

4. člen **(prve meritve)**

Upravljavec naprave mora v treh mesecih po izvedeni zamenjavi goriva izvesti prve meritve in ministrstvu posredovati poročilo o rezultatih opravljenih meritev skladno s predpisom, ki ureja prve meritve in obratovalni monitoring emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja.

5. člen **(ukrepi ob preseganju alarmne vrednosti)**

Če je izdano obvestilo ministrstva, pristojnega za okolje, o napovedanem preseganju ali o dejansko preseženi alarmni vrednosti za raven žveplovega dioksida ali dušikovega dioksida v zraku v skladu z Uredbo o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11, 8/15, 66/18 in 44/22 – ZVO-2) morajo upravljavci naprav na območju napovedanega ali dejanskega preseganja alarmnih vrednosti prenehati z uveljavljanjem odstopanja iz prvega odstavka 3. člena tega zakona.

6. člen **(naprave brez okoljevarstvenega dovoljenja)**

Določbe iz 3., 4., 5. in 24. člena tega zakona se smiselno uporabljajo tudi za upravljavce naprav iz tretjega odstavka 3. člena tega zakona, ki jim v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja, ni bilo treba pridobiti okoljevarstvenega dovoljenja.

7. člen **(odstopanje od mejne vrednosti emisijskega deleža oddane toplote)**

- (1) V času razglašene višje stopnje tveganja iz tretjega odstavka 2. člena in nujne potrebe po neprekinjeni oskrbi z energijo se v obdobju od prvega oktobra do tridesetega aprila pri obratovanju naprave Nuklearna elektrarna Krško (v nadaljevanju: NEK) ne uporabljajo določila iz obstoječega okoljevarstvenega dovoljenja glede predpisane mejne vrednosti emisijskega deleža oddane toplote.
- (2) V primeru iz prejšnjega odstavka tega člena je lahko, ne glede na zahteve iz okoljevarstvenega dovoljenja za obratovanje NEK, temperatura reke Save v točki popolnega premešanja Save z odpadno vodo iz NEK na lokaciji pod jezom hidroelektrarne Brežice (v nadaljevanju: HE Brežice), v

obdobju od prvega oktobra do tridesetega aprila za 3,5 stopinje K višja od temperature reke Save na odvzemu Save za potrebe NEK.

- (3) V primeru iz prvega odstavka tega člena mora NEK zagotoviti trajne meritve temperature reke Save na mestu odvzema Save za potrebe NEK in na lokaciji pod jezom HE Brežice v točki popolnega premešanja Save z odpadno vodo iz NEK.
- (4) Meritve temperature iz prejšnjega odstavka morajo biti stalne in zvezne z zapisovanjem podatkov vsaj enkrat na uro in z on-line prenosom podatkov v podatkovno zbirko Agencije Republike Slovenije za okolje.
- (5) NEK mora poleg obvezne uporabe hlajenja z obstoječimi hladilnimi napravami pripraviti in izvajati tudi dodatne ukrepe za zagotovitev čim manjših morebitnih škodljivih posledic na okolje, ki bi nastale zaradi te izjeme.
- (6) Upravljavalec NEK mora nemudoma, najkasneje pa v roku 48 ur po elektronski pošti obvestiti ministrstvo, pristojno za okolje in prostor, o uveljavljanju odstopanja iz prvega odstavka tega člena.

III. UKREPI ZA ZANESLJIVO OSKRBO Z ENERGIJO

8. člen

(obveznost skladiščenja plina)

- (1) Nosilec bilančne skupine mora zagotoviti skladiščenje plina v drugih državah članicah EU na dan 1. november tekočega leta v obsegu, ki je enak vsaj 15 % povprečne letne dobave plina te bilančne skupine končnim odjemalcem v Republiki Sloveniji v zadnjih petih koledarskih letih pred tekočim letom.
- (2) Nosilec bilančne skupine plina zagotavlja skladiščenje iz prejšnjega odstavka z neposrednim dogovorom o skladiščenju z operaterjem skladišča ali s posrednim dogovorom o skladiščenju plina z drugim udeležencem trga.
- (3) Nosilec bilančne skupine Agenciji za energijo (v nadaljnjem besedilu: agencija) najkasneje do 1. avgusta tekočega leta poroča o že sklenjenih dogovorih za skladiščenje plina, lokaciji skladiščenja in predvidenem obsegu skladiščenega plina na 1. november tekočega leta. Nosilec bilančne skupine je do najkasneje 15. novembra tekočega leta agenciji posreduje dokazilo o izpolnitvi obveznosti iz prvega odstavka tega člena. Na zahtevo agencije nosilec bilančne skupine posreduje celotno pogodbeno ali drugo dokumentacijo, ki izkazuje izpolnjevanje obveznosti iz tega člena.

9. člen

(izjeme pri doseganju kazalnikov učinkovitosti sistema daljinskega ogrevanja)

Na glede na določbe 50. člena Zakona o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20), se za sisteme daljinskega ogrevanja, ki kot gorivo uporabljajo plin, čas razglásene višje stopnje tveganja iz tretjega odstavka 2. člena ne šteje v obdobje za izračun doseganja kazalnikov učinkovitosti.

10. člen

(obvezne rezerve nafte in naftnih derivatov)

- (1) Ne glede na prvi odstavek 21a. člena Zakona o blagovnih rezervah (Uradni list RS, št. 96/09 – uradno prečiščeno besedilo in 83/12, v nadaljnjem besedilu: ZBR) se obvezne rezerve nafte in naftnih derivatov oblikujejo tudi za primer razglásene nižje stopnje tveganja po 2. členu tega zakona.

- (2) V primeru razglašene višje stopnje tveganja po 2. členu tega zakona se obvezne rezerve nafte in naftnih derivatov lahko uporabijo in sicer le v višini, da so še zagotovljene minimalne količine obveznih rezerv nafte in naftnih derivatu v skladu z drugi odstavkom 21.a člana ZBR.

IV. UKREPI ZA ZMANJŠEVANJE UVOZNE ODVISNOSTI

11. člen (samooskrba)

V Zakonu o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21) se prvi odstavek 72. člena spremeni tako, da se glasi:

»(1) Za končne odjemalce, ki distribucijskemu operaterju podajo vlogo za soglasje za priključitev naprave za samooskrbo do vključno 31. decembra 2023 in ki jih distribucijski operater do vključno 31. decembra 2024 registrira kot končne odjemalce s samooskrbo po Uredbi o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 17/19 in 197/20), se uporabljajo določbe 315.a člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20 in 158/20 – ZURE) in Uredbe o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 17/19 in 197/20), in sicer dokler uporabljajo napravo za samooskrbo, za katero je bilo izdano soglasje za priključitev.«.

12. člen (skupnostna samooskrba v gospodarskih družbah, ki so v večinski lasti države ali lokalne skupnosti)

- (1) Če gospodarska družba, v kateri ima država ali lokalna skupnost kapitalsko naložbo, investira v projekte za proizvodne naprave za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije, ki so enaki ali večji od 250 kW inštalirane moči, mora 50 % delež letno proizvedene električne energije razdeliti gospodinjskim odjemalcem v Republiki Sloveniji, če gre družbo, v kateri ima država kapitalsko naložbo, oziroma gospodinjskim odjemalcem na območju lokalne skupnosti, ki je ustanoviteljica družbe.
- (2) Družba iz prejšnjega odstavka oblikuje skupnost na področju energije iz obnovljivih virov energije ali pa skupnostno samooskrbo v skladu zakonom, ki ureja rabe obnovljivih virov energije.
- (3) Vlada oziroma lokalna skupnost predpiše način vključevanja gospodinjskih odjemalcev in merila, ki morajo biti pregledna ter oblikovana tako, da dajejo prednost gospodinjskim odjemalcem v večstanovanjskim stavbah pod enakimi pogoji.

13. člen (omejitev temperature zraka za namen ogrevanja v javnih stavbah in stavbah, kjer se zadržuje javnost)

- (1) Lastnik ali upravljavec stavbe mora zagotoviti, da se prostori ne ogrevajo na višjo ali hladijo na nižjo temperaturo zraka v stavbah, ki so v lasti ali uporabi oseb javnega sektorja in v stavbah, kjer se pogosto zadržuje javnost, kot jo določi vlada z uredbo.
- (2) Vlada z uredbo iz prejšnjega odstavka predpiše tudi velikost stavb za katere velja obveznost, vrste stavb za katere velja obveznost, izjeme in posebnosti, najvišje temperature ogrevanja in hlajenja in druge posebnosti, ki so nujne za ustrezno izvajanje uredbe.

14. člen (omejitev osvetljevanja)

- (1) V času razglasitve stopnje tveganja po 2. členu tega zakona so upravljavci razsvetljave zaradi potreb po znižanju rabe električne energije dolžni zmanjšati rabo električne energije z osvetljevanjem.

- (2) Vlada z uredbo predpiše omejitve osvetljevanja za namen varčevanja z energijo. Z uredbo opredeli stavbe, kjer je prepovedano ali omejeno osvetljevanje stavb, prostora ali površin, čas za katero obdobje dneva velja omejitev pri določenih stavbah ali površinah in druge pogoje, ki so pomembni za določitev omejevanja osvetljevanja.

15. člen

(prostovoljno zmanjšanje odjema plina in električne energije)

- (1) Končni odjemalci si prizadevajo zmanjšati porabo zemeljskega plina in električne energije v obdobju od 1. oktobra 2022 do 31. marca 2023 za vsaj 15 % v primerjavi z njihovo povprečno porabo plina v obdobju od 1. oktobra do 31. marca v petih zaporednih letih pred začetkom veljavnosti tega zakona.
- (2) Končni odjemalci, ki centru za podpore, ki je ustanovljen na podlagi zakona, ki ureja spodbujanje rabe obnovljivih virov energije, dokažejo zmanjšano porabo zemeljskega plina ali električne energije iz prvega odstavka tega člena, so upravičeni do sorazmernega povračila prispevka za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije iz obnovljivih virov energije ter v soproizvodnji z visokim izkoristkom (v nadaljnjem besedilu: prispevek OVE), ki se zaračunava skladno z zakonom, ki ureja spodbujanje rabe obnovljivih virov energije.
- (3) Vlogo za povračilo prispevka OVE morajo končni odjemalci skupaj z ustreznimi dokazili vložiti na center za podpore, do 30. junija 2023. O upravičenosti povračila dela prispevka OVE odloča center za podpore z upravno odločbo.
- (4) Ne glede na prvi in četrti odstavek 16. člena Zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21 in 189/21) se sredstva za podpore uporabijo za povračilo dela prispevka OVE iz tega člena.
- (5) Vlada s predpisom podrobneje uredi izvajanje povračila prispevka OVE iz tega člena.
- (6) Ukrep iz tega člena velja do 31. avgusta 2023 in ga Vlada lahko s sklepom podaljša.

16. člen

(ukinitev podpor)

- (1) Ne glede na 15. člen Zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21 in 189/21, v nadaljnjem besedilu: ZSROVE) se zaradi omejitev pri oskrbi z zemeljskim plinom proizvajalci električne energije, proizvedene v novih proizvodnih napravah s soproizvodnji električne energije in toplote z visokim izkoristkom na zemeljski plin niso upravičeni do podpore za proizvodno napravo.
- (2) Investitor, ki ima sklep o potrditvi projekta proizvodne naprave za proizvodnjo električne in toplote z visokim izkoristkom na zemeljski plin iz 23. člena ZSROVE ali iz 372. člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20 in 158/20 – ZURE) ni upravičen do podpore za izveden projekt, razen če ima ob uveljavitvi tega zakona veljavno soglasje za priključitev proizvodne naprave iz projekta.
- (3) Investitor iz prejšnjega odstavka lahko izvede istovrstni projekt na obnovljivi vir, pri čemer se mu veljavnost sklepa o potrditvi podaljša na pet let. V primeru izvedbe istovrstnega projekta se ponujena cena iz sklepa uskladi z referenčnimi vrednostmi stroškov izbrane tehnologije oziroma vira, veljavnimi v času izvedbe projekta.

17. člen

(prepoved obvezne uporabe plina)

- (1) Odjemalci zemeljskega plina imajo pravico, da se ne priklopijo ali se lahko odklopijo od sistema za distribucijo zemeljskega plina ne glede na določbe o prioritetni rabi energentov, o obvezni priključitvi na omrežje za distribucijo plina in o obvezni uporabi plina za ogrevanje stavb in pripravo sanitarne tople vode, ki so določene v lokalnih energetskih konceptih, občinskih prostorskih načrtih ali drugih aktih lokalnih skupnosti.
- (2) Odjemalci zemeljskega plina, ki se odklopijo od sistema za distribucijo zemeljskega plina, ne glede na določbe v pogodbah o uporabi sistema in dobavi plina ne plačajo pogodbene kazni, ki bi bile posledica odklopa, ne glede na njeno poimenovanje.

V. UKREPI ZA ZMANJŠEVANJE PRITISKOV NA CENE ZARADI VOLATILNOSTI ENERGETSKIH TRGOV

18. člen

(pogodbene kazni in omrežnina za nižjo porabo plina)

- (1) V pogodbah o dobavi zemeljskega plina, veljavnih na dan uveljavitve tega zakona, ni dovoljeno zaračunavati pogodbene kazni zaradi nižje porabe plina, kot je pogodbeno dogovorjena, ne glede na njeno poimenovanje.
- (2) Zmanjšanje odjema plina je lahko prostovoljno na podlagi 16. člena tega zakona, ali neprostovoljno na podlagi ukrepov iz akta, s katerim se določajo postopki, vloge, odgovornosti v posamezni stopnji krize pri oskrbi z zemeljskim plinom ali na podlagi sklepa vlade iz 2. člena tega zakona.
- (3) V primeru zmanjšanja odjema plina s strani končnega odjemalca na podlagi poziva agencije, ministrstva, pristojnega za energijo, operaterja sistema ali dobavitelja, se za obdobje veljavnosti poziva:
 - manjša prevzeta količina plina ne šteje za kršitev pogodbe o dobavi oziroma se morebitna pogodbeni kazen, dogovorjena v pogodbi o dobavi za primer manjšega odjema plina kot je pogodbeno dogovorjeno, pa se ne obračuna,
 - za neuporabo zakupljene zmogljivosti plinskega sistema zaradi zmanjšane rabe plina na izstopni točki iz sistema v Republiki Sloveniji ne zaračunava nadomestilo za uporabo omrežja.

19. člen

(ceniki toplote za gospodinjske in druge zaščitene odjemalce)

Distributerji toplote, ki plin, ki je namenjen proizvodnji toplote za gospodinjske in druge zaščitene odjemalce, kupujejo po ceni, ki je določena na podlagi predpisov o kontroli cen, morajo cenike toplote oblikovati tako, da cena toplote za gospodinjske in druge zaščitene odjemalce odraža ceno plina, ki je določena na podlagi predpisov o kontroli cen.

20. člen

(določitev najvišje višine plačil za koncesijo za gospodarsko izkoriščanje vode za proizvodnjo električne energije)

Ne glede na določila posameznih uredb o koncesiji za gospodarsko izkoriščanje vode za proizvodnjo električne energije in izvedbenih koncesijskih pogodb se obveznost plačila za koncesijo za leta 2022 do 2025 določi v enaki višini na enoto proizvedene električne energije, kot so jo posamezni koncesionarji plačali v letu 2020.

21. člen

(neposredni nakup električne energije od proizvajalcev, kateri so v 100% lasti Republike Slovenije)

- (1) Ne glede na določilo 10. točke drugega odstavka 45. člena Zakona o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21), za poslovna leta, ko borzne cene na borzi HUDEX Hungarian Derivative Energy Exchange, zadnji borzni dan v mesecu juniju tekočega leta za prihodnje leto, za produkte HUDEX HUN Baseload Power - Year Futures, presegajo 120 EUR/MWh, električno energijo za izgube na prenosnem in distribucijskem elektroenergetskem omrežju zagotavljajo proizvajalci električne energije, kateri so neposredno ali posredno v 100 % lasti Republike Slovenije, in katerih posamična nazivna moč na sponkah generatorja presega 10 MW.
- (2) Prodajne cene iz prejšnjega odstavka, ne smejo presegati povprečnih stroškovnih cen proizvajalcev električne energije, kateri so neposredno ali posredno 100 % v lasti Republike Slovenije.
- (3) Elektrooperaterja morata do 31. oktobra v tekočem letu napovedati izgube za naslednje leto. Ministrstvo, pristojno za energijo, do 30. novembra v tekočem letu za prihodnje leto obvesti proizvajalce iz prvega odstavka tega člena o količini električne energije, katero morajo zagotoviti v skladu s tem členom. Nezakupljeno električno energijo za pokritje izgub, zasilne in nujne oskrbe za leto 2023, zakupi sistemski operater za celoten elektroenergetski sistem.
- (4) Količino izgub iz prejšnjega odstavka proizvajalci iz prvega odstavka tega člena krijejo sorazmerno glede na plan proizvodnje za leto, za katerega se nanaša obvestilo iz prejšnjega odstavka.
- (5) V izračunih stroškovnih cen iz drugega odstavka tega člena se ne upoštevajo:
 - rezervacije, za bodoče stroške, katerih višina presega povprečno višino zadnjih petih poslovnih let, pred letom uveljavitve tega zakona.
 - slabitve dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb,
 - slabitve drugih sredstev, kateri višina presega povprečno višino zadnjih petih poslovnih let, pred letom uveljavitve tega zakona,
 - variabilni stroški črpalnih hidroelektrarn,
 - variabilni stroški plinskih enot.
- (6) Ministrstvo, pristojno za energijo, ima pravico do vpogleda v poslovne knjige proizvajalcev električne energije, kateri so neposredno ali posredno 100 % v lasti Republike Slovenije.

22. člen **(jamstva Republike Slovenije)**

- (1) Republika Slovenija v obliki pogodbe o jamstvu izdaja jamstva bankam in hranilnicam za izdane instrumente, s katerimi se dobavitelju zemeljskega plina, ki le tega kupuje na trgih izven EU, omogoči nakup zemeljskega plina, s katerim se bo zagotovilo nemoteno oskrbo odjemalcev zemeljskega plina v Republiki Sloveniji. Za jamstva Republike Slovenije iz tega člena se, če ni v tem zakonu določeno drugače, uporabljajo določbe o poroštvu iz zakona, ki ureja obligacijska razmerja.
- (2) Jamstva po tem zakonu se lahko izdajo ob izpolnjevanju pogojev določenih v Obvestilu Komisije o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe ES za državno pomoč v obliki poroštva (UL C 155/02/2008), ki izključujejo obstoj državne pomoči.
- (3) Komisija, ki jo imenuje vlada na predlog ministra, pristojnega za energijo, na podlagi predloga pooblaščenice institucije iz desetega odstavka tega člena (v nadaljnjem besedilu: pooblaščenica institucija) odloča o splošni vsebini pogodbe o jamstvu in izdaji posameznega jamstva, na zahtevo pooblaščenice institucije pa odloča o sprejemu splošnih navodil in navodil pooblaščenice institucije v posameznih primerih, zlasti v povezavi z izvajanjem sheme glede na določbe predpisov iz prejšnjega odstavka tega člena in drugih vprašanjih v povezavi z izvajanjem zakona.
- (4) Skupni znesek izdanih jamstev po tem zakonu znaša največ 300.000.000 eurov. Jamstva, izdana po tem zakonu v letu 2022, se ne všttevajo v kvoto poroštva na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje proračuna, vanj pa se vključijo jamstva, izdana po tem zakonu v letu 2023.
- (5) Jamstva Republika Slovenija izdaja v času razglašene krize iz drugega in tretjega odstavka 2. člena.

- (6) Jamstva po tem zakonu so nepreklicna, brezpogojna in se unovčujejo na prvi pisni poziv upnika.
- (7) Upnik poziv za izpolnitev jamstvene obveznosti Republike Slovenije naslovi na SID - Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: SID banka), najpozneje v šestih mesecih od neplačila dospele obveznosti, ki je zavarovana z jamstvom Republike Slovenije. Republika Slovenija unovčeno jamstvo plača najkasneje v roku 15 delovnih dni od prejema popolnega poziva upnika, iz katerega je razvidno, da dolžnik ni poravnal dospele obveznosti, ki je zavarovana z jamstvom Republike Slovenije.
- (8) V primeru unovčitve jamstva Republika Slovenija vstopi v položaj upnika v deležu, ki odraža razmerje med unovčenim zneskom ter celotno višino obveznosti dolžnika v trenutku unovčitve, vključno s pravicami iz naslova morebitnih zavarovanj za obveznosti ne glede na morebitne omejitve prenosljivosti zavarovanj določene v drugih zakonih ali pogodbah.
- (9) Terjatve Republike Slovenije do dolžnika iz naslova unovčenja jamstev imajo v delu, v katerem predstavljajo nezavarovane terjatve, kot jih opredeljuje zakon, ki ureja finančno poslovanje, postopke zaradi insolventnosti in prisilno prenehanje, status prednostnih terjatev, kot jih opredeljuje zakon, ki ureja finančno poslovanje, postopke zaradi insolventnosti in prisilno prenehanje.
- (10) Republika Slovenija s tem zakonom pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun, ločeno od svojega drugega poslovanja, na podlagi posebne pogodbe o zastopanju, opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem in unovčevanjem jamstev. Izterjavo terjatev po unovčitvi jamstva s skrbnostjo strokovnjaka izvaja banka ali hranilnica ob upoštevanju navodil Državnega odvetništva Republike Slovenije, kar se podrobneje uredi v pogodbi o zastopanju iz tega člena. V tej pogodbi se določi tudi poročanje bank, upoštevanje navodil SID banke in druga razmerja oziroma pravice in obveznosti pogodbenih strank.
- (11) Pogodbo o zastopanju iz prejšnjega odstavka pred začetkom izvajanja pooblastil SID banke skleneta ministrstvo, pristojno za infrastrukturo in SID banka. V pogodbi se določi zlasti način izvajanja storitev SID banke, če je to potrebno za izvajanje tega zakona, nadomestila in opravnine SID banki za izvajanje nalog na podlagi tega zakona v višini, ki pokriva stroške izvajanja vseh poslov SID banke v zvezi z jamstvi po tem zakonu, vključno s sejninami članov komisije ter poročanje o opravljanju teh nalog na podlagi podatkov prejetih od bank in hranilnic.

VI. NADZOR

23. člen (nadzor)

- (1) Nadzor nad določbami 3. do 5. člena tega zakona izvaja inšpekcija, pristojna za okolje.
- (2) Nadzor nad določbami 8., 10., 12., 15., 16, 18. in 19. člena tega zakona izvaja agencija.
- (3) Nadzor nad določbami 11., in 18. člena tega zakona izvaja inšpekcija, pristojna za energijo.
- (4) Nadzor nad ostalimi določbami zakona izvaja ministrstvo, pristojno za energijo.
- (5) Za vprašanja, ki jih v zvezi z inšpekcijskim nadzorom ne ureja ta zakon, se uporablja zakon, ki ureja inšpekcijski nadzor.

VII. KAZENSKÉ DOLOČBE

24. člen (prekrški za odstopanja od mejnih vrednosti zaradi motenj v oskrbi s plinom)

- (1) Z globo od 10.000 do 20.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, če:
 - če ne posreduje obvestila iz tretjega odstavka 3. člena tega zakona ali ga ne posreduje v roku, določenem v tretjem odstavku 3. člena tega zakona,
 - če ne posreduje obvestila iz šestega odstavka 7. člena tega zakona ali ga ne posreduje v roku, določenem v šestem odstavku 7. člena tega zakona,
 - če ne zagotoviti trajnih meritev temperature reke Save, določenih v drugem odstavku 7. člena tega zakona,
 - če ne izvede prvih meritev iz 4. člena tega zakona,
 - če ne posreduje poročila o rezultatih opravljenih meritev iz 4. člena tega zakona,
 - ob napovedanem preseganju ali o dejansko preseženi alarmni vrednosti za raven žveplovega dioksida ali dušikovega dioksida ne preneha z uveljavljanjem odstopanja, kot je določeno v 5. členu tega zakona.
- (2) Z globo od 20.000 do 40.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, če kot nadomestno gorivo plinu izbere gorivo, ki povzroča večje ravni emisije snovi iz petega odstavka 3. člena tega zakona.
- (3) Z globo od 10.000 do 20.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.
- (4) Z globo od 1.500 do 2.000 eurov se za prekršek iz drugega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

VIII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

25. člen

(prehodne določbe za naprave, ki imajo okoljevarstveno dovoljenje)

- (1) Upravljavca naprave, ki obratuje na podlagi okoljevarstvenega dovoljenja in namerava tudi po prenehanju razglašeni višje stopnje tveganja iz tega zakona v napravi namesto plina uporabljati nadomestno gorivo, mora na ministrstvo, pristojno za okolje, v roku 6 mesecev od predložitve prvega obvestila iz tretjega odstavka 3. člena tega zakona vložiti vlogo za spremembo okoljevarstvenega dovoljenja.
- (2) Vloga iz prvega odstavka tega člena mora vsebovati:
 - naziv in naslov upravljavca;
 - vrsto naprave,
 - opis in lokacijo naprave, vključno z vhodno toplotno močjo naprave,
 - številko obstoječega okoljevarstvenega dovoljenja,
 - vrsto nadomestnega goriva in parametre njegove kakovosti,
 - predlog programa prvih meritev emisije snovi v skladu s prepisom, ki ureja prve meritve in obratovalni monitoring emisije snovi v zrak ter
 - druge obvezne sestavine, določene v predpisih iz drugega odstavka 3. člena tega zakona.

26. člen

(poročanje o zaloga plina)

Nosilec bilančne skupine pošlje agenciji poročilo iz tretjega odstavka 8. člena za stanje na 1. november tekočega leta najkasneje do 1. oktobra 2022, dokazilo o izpolnitvi obveze iz prvega odstavka 8. člena pa do 15. novembra 2022.

27. člen

(izvršilni predpisi)

Osnutek za javno obravnavo, 26. 8. 2022

Vlada izda predpise iz tretjega odstavka 12. člena, drugega odstavka 13. člena, drugega odstavka 14. člena in petega odstavka 16. člena v treh mesecih od uveljavitve tega zakona.

28. člen
(veljavnost)

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in velja do 31. decembra 2025.

II. OBRAZLOŽITEV:

K 1. členu

Prvi člen določa vsebino zakona in sicer se določajo ukrepi za upravljanje povečanega tveganja na področju delovanja elektroenergetskega in plinskega sistema, ukrepi za zmanjševanje uvozne odvisnosti, ukrepi za zanesljivo oskrbo z energijo, in ukrepi za zmanjševanje pritiskov na cene energije zaradi volatilnosti energetskega trgov.

S tem zakonom se odstopa od določb:

- Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22),
- Zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21 in 189/21),
- Zakona o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21),
- Zakona o blagovnih rezervah (Uradni list RS, št. 96/09 – uradno prečiščeno besedilo in 83/12),
- Zakona o Slovenskem državnem holdingu (Uradni list RS, št. 25/14).

Zakon določa tudi, da lahko vlada s sklepom določi obveznosti skladiščenja plina za izvajanje Uredba 2022/1032/EU glede skladiščenja plina. Čeprav so se kratkoročne motnje v oskrbi s plinom dogajale že v preteklosti, se razmere v letu 2022 zaradi več dejavnikov razlikujejo od prejšnjih kriz v oskrbi s plinom. Stopnjevanje vojaške agresije Rusije proti Ukrajini od februarja 2022 je privedlo do zvišanja cen, ki je doslej brez primere. Zaradi tega zvišanja cen se bodo verjetno bistveno spremenile spodbude za napolnitev podzemnih skladišč plina v EU. V sedanjih geopolitičnih razmerah nadaljnjih motenj v oskrbi s plinom ni mogoče izključiti. Take motnje oskrbe bi lahko resno škodile državljanom in gospodarstvu EU, saj je EU v veliki meri še vedno odvisna od zunanje oskrbe s plinom, na katero lahko konflikt vpliva.

K 2. členu

Ta člen določa, da vlada v primeru dejanskih ali predvidenih motenj pri oskrbi z električno energijo in plinom v republiki Sloveniji razglasi stopnjo tveganja in sicer:

- nižjo stopnjo tveganja ali
- višjo stopnjo tveganja.

Motnje pri oskrbi z električno energijo in plinom, ki jih lahko pričakujemo ali ki že obstajajo zaradi razmer doma, v regiji ali širše, ali zaradi razmer v plinskem in elektroenergetskem sistemu, so naslednje:

- povpraševanje po plinu presega porabo zaradi nezmožnosti dobaviteljev zagotoviti plin v obsegu sklenjenih pogodb ali pa uvoza plina ni več,
- posledično to v energetskega sektorju lahko vodi v zmanjšanje obratovanja ali prekinitev delovanja proizvodnje elektrike in toplote v elektrarnah, kogeneracijskih napravah in toplarnah,
- nastopi lahko pomanjkanje električne energije in toplote, ker pogosto zaradi tehnoloških omejitev plina ni mogoče na vseh napravah zamenjati s kurilnim oljem. V primeru sočasnih ukrepov operaterjev sosednjih prenosnih sistemov, ki bi omejevali čezmejne prenosne kapacitete, obstaja neposredno tveganje za izpad oskrbe z električno energijo,
- motnje bi lahko povzročile omejeno možnost ogrevanja v gospodinjstvih, ki imajo centralno ogrevanje na plin, prizadeto je lahko tudi obratovanje kritične infrastrukture, ki nima zagotovljenega rezervnega napajanja elektrike ali zalog nadomestnega energenta (gospodarstvo, zdravstvo, prometna infrastruktura, komunikacije, oskrba z vodo, čistilne naprave).

Vlada razglasi nižjo stopnjo tveganja zaradi priprave na krizo na področju oskrbe z energijo takrat, ko je zelo verjetno, da bo potrebno razglasiti stopnjo pripravljenosti v sektorju oskrbe s plinom skladno z Uredbo 2017/1938/EU o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe s plinom ter zgodnje opozorilo v sektorju oskrbe z električno energijo skladno z Uredbo 2019/941/EU o pripravljenosti na tveganja v sektorju električne energije. Pri tej stopnji tveganja je na voljo še nekaj časa do kriznih razmer, a je že potrebno obvestiti energetske družbe in odjemalce električne energije in zemeljskega plina preko sredstev javnega obveščanja, da se naj pripravijo na pričakovane krizne razmere in izvedejo potrebne in možne ukrepe kot so npr.: sprememba poslovanja, napolnitev zalog goriv, zagotovitev dodatnih skladiščnih kapacitet ali dobav goriv, zamenjava goriva, kolikor je to tehnološko mogoče in podobno.

Višjo stopnjo tveganja, ki pomeni krizo na področju oskrbe z energijo bo vlada razglasila, ko bodo nastopile izredne razmere pri oskrbi z zemeljskim plinom in imamo krizno stanje v sektorju električne energije. Pri tej višji stopnji tveganja je potrebno izkoristiti vse nacionalne potencialne za proizvodnjo električne energije in toplote, zato bo zaradi razmer dopuščeno začasno odstopanje od zahtev glede mejnih vrednosti emisij, ki so na podlagi predpisov za urejanje varstva okolja postavljene za obratovanje elektrarn, naprav za sproizvodnjo toplote in elektrike in kurilnih naprav za ogrevanje za katere se zahteva okoljevarstveno dovoljenje.

Stopnje tveganja zaradi oskrbe z energijo dovoljujejo vladi, da lahko v času razglašene nižje ali višje stopnje tveganja pri oskrbi z energijo gospodarskim družbam, ki so v 100 % lasti Republike Slovenije, s sklepom neposredno naloži izvedbo ukrepov, ki po oceni vlade prispevajo k zanesljivi oskrbi z energijo.

Vlada vsakih sedem dni preverja upravičenost razglasitve stopnje tveganja in ali so še potrebni ukrepi pripravljeni na krizo oz. če krizno stanje še obstoji.

K 3. členu

Zaradi pričakovanih motenj v oskrbi s plinom je v slučajih nujne potrebe po neprekinjeni oskrbi z energijo s 1. členom tega zakona napravam, ki primarno uporabljajo plinasto gorivo, v času ko je razglašena višja stopnja tveganja iz 2. člena tega zakona, da v slučaju nenadnih motenj v oskrbi s plinom ali zaradi nenadne prekinitve v dobavi plina, uporabljajo tudi druge vrste goriva. Ker z uporabo drugih goriv te naprave praviloma ne morejo dosegati zahtev glede mejnih vrednosti, jim v takih izjemnih razmerah obratovanja ni potrebno izpolnjevati zahtev glede doseganja mejnih vrednosti emisij določenih v okoljevarstvenem dovoljenju ali v predpisih, ki urejajo varstvo okolja. V tem odstavku so podrobneje določene izjeme, ki jih je mogoče uveljavljati na podlagi tega zakona.

Zakon v tem členu nadalje določa, da mora upravljavec, ki uveljavlja izjemo, nemudoma, najpozneje pa v roku 48 ur, obvestiti ministrstvo, pristojno za okolje, in inšpekcijo, pristojno za okolje, in sicer po elektronski pošti. Zakon tudi določa obvezne sestavine takšnega obvestila upravljavca.

V tem členu zakona je tudi določeno, da mora upravljavec, ne glede na to, da lahko upravljavec namesto plina uporabi druge vrste goriva, izbrati takšno gorivo, ki povzroča najmanjše dosegljive emisije snovi v zrak, pri čemer mora upoštevati tehnične omejitve povezane z zamenjavo goriva, kar pomeni, da ima upravljavec dovolj možnosti, da se v tem obdobju višje stopnje tveganja čim hitreje prilagodi na uporabo goriva, ki ga ima na voljo in za katerega ima že vzpostavljeno tehnično strukturo.

V šestem odstavku zakon določa, da izjema iz prvega odstavka tega člena velja najdlje eno leto od prvega posredovanja obvestila upravljavca ministrstvu iz tretjega odstavka tega člena.

Iz sedmega odstavka 3. člena izhaja, da je pri obratovanju naprav pod pogoji iz prvega odstavka tega člena treba zagotavljati nemoteno obratovanje naprav za čiščenje emisij s katerimi so opremljene te naprave.

K 4. členu

Ta člen določa način in izvedbo prvih meritev po zamenjavi goriva ter poročanje o teh meritvah pristojnemu organu.

K 5. členu

V tem členu so določeni ukrepi, ki jih je potrebno izvesti v slučaju bistvenega poslabšanja kakovosti zunanega zraka, pri čemer je določeno, da mora upravljavec naprave na območju napovedanega ali dejanskega preseganja alarmnih vrednosti prenehati z uveljavljanjem odstopanja iz prvega odstavka 3. člena tega zakona v slučajih, ko je izdano obvestilo ministrstva o napovedanem preseganju ali o dejansko preseženi alarmni vrednosti za raven žvepovega dioksida ali dušikovega dioksida v zraku.

K 6. členu

Zakon v tem členu določa smiselno uporabo členov, ki veljajo za upravljavce, ki imajo pridobljeno okoljevarstveno dovoljenje tudi za upravljavce naprav brez okoljevarstvenega dovoljenja in so glede uporabe izjem, določenih v tem zakonu, z njimi torej izenačeni. Brez te ureditve bi bili upravljavci naprave brez okoljevarstvenih dovoljenj za to obdobje v neenakopravnem položaju s tistimi upravljavci, ki imajo pridobljeno okoljevarstveno dovoljenje.

K 7. členu

V tem členu se v slučajih nujne potrebe po neprekinjeni oskrbi z električno energijo na državnem nivoju, v času ko je razglašena višja stopnja tveganja iz 2. člena tega zakona in samo v časovnem obdobju od prvega oktobra do tridesetega aprila, Nuklearni elektrarni Krško (v nadaljevanju NEK) dovoli odstopanje od mejne vrednosti emisijskega deleža oddane toplote, ki je določen v obstoječem okoljevarstvenem dovoljenju elektrarne.

Podrobneje je določen način odstopanja od mejne vrednosti določene v okoljevarstvenem dovoljenju in sicer s preverjanjem temperature v reki Savi gorvodno od elektrarne in dolvodno od izpusta odpadnih vod v reko Savo. Tako je temperatura reke Save v točki popolnega premešanja Save z odpadno vodo iz NEK na lokaciji pod jezom hidroelektrarne Brežice (v nadaljevanju: HE Brežice), lahko za 3,5 stopinje K višja od temperature reke Save na odvzemu Save za potrebe NEK.

V nadaljevanju člena zakon določa tudi obveznost zagotovitve dveh merilnih mest za izvajanje trajnih meritev temperature v reki Savi in sicer na mestu odvzema Save za potrebe NEK in na lokaciji pod jezom HE Brežice v točki popolnega premešanja Save z odpadno vodo iz NEK. Meritve temperature morajo biti stalne in zvezne z zapisovanjem podatkov vsaj enkrat na uro, zagotovljen mora biti tudi on-line prenos podatkov v podatkovno zbirko Agencije Republike Slovenije za okolje.

NEK mora poleg obvezne uporabe hlajenja z obstoječimi hladilnimi napravami pripraviti in izvajati tudi dodatne ukrepe za zagotovitev čim manjših morebitnih škodljivih posledic na okolje, ki bi nastale zaradi te izjeme.

Zakon v tem členu nadalje določa, da mora upravljavec, ki uveljavlja izjemo, nemudoma, najpozneje pa v roku 48 ur, obvestiti ministrstvo, pristojno za okolje, in sicer po elektronski pošti.

K 8. členu

Ta člen ureja skladiščenje plina. Čeprav skladišča zemeljskega plina v EU predstavljajo le okoli 25% letne porabe plina in samostojno ne morejo zagotavljati oskrbe s plinom za EU, pa so pomemben dejavnik pri uravnavanju porabe plina v zimskem času, zato je še posebej kritično, če so v teh negotovih časih za oskrbo s plinom, pred zimskim obdobjem napolnjena premalo. Da bi spodbudila primerno polnost skladišč na začetku zime, je sprejeta Uredba 2022/1032/EU glede skladiščenja plina.

Uredba 2022/1032/EU nalaga naloge državam članicam (in zato ni neposredno izvršljiva) glede polnosti skladišč na dan 1. november. Z zadostno zapolnitvijo skladišč na ta dan, bo plin iz skladišč uporabljen na skupnem trgu preko zime. Skladiščenje plina skladno z določbami uredbe v osnovi ni namenjeno strateški zalogi plina za državam članicam, ampak zapolnitvi EU skladišč v jeseni, saj bi to v skrajnem primeru lahko privedlo do zmanjšanja fleksibilnosti ponudbe na plinskih vozliščih pozimi in dodatno višalo ceno plina. Tistim državam članicam, ki nimajo skladišč na svojem ozemlju uredba nalaga skladiščenje v drugih državah članicam, in sicer do višine 15% povprečne letne rabe plina. Uredba določa presečni dan 1. november, ko morajo države članice poročati o polnosti skladišč. Uredba določa obvezo za skladiščenje le na dan 1. november, čas in način polnjenja ali praznjenja skladišča pa ni določen oziroma pomemben, ker je osnovni cilj primerna zapolnitev skladišč na določen dan. Dobavitelj se lahko odloči za samostojno skladiščenje ali posredno skladiščenje preko servisne pogodbe z drugim udeležencem trga, pač odvisno od njegovega pristopa k skladiščenju plina na sploh. Dobavitelj bo kot do sedaj izvajal svojo politiko skladiščenja plina z dodatkom obveznega skladiščenja določene količine plina na dan 1. november. Skladiščenje plina bo tako dokazoval z neposredno pogodbo z operaterjem skladišča ali servisno pogodbo z drugim tržnim udeležencem o skladiščenju zadostne količine plina, skladno z uredbo na dan 1. november.

Uredba sicer predvideva tudi možnost nadomestil državam članicam dobaviteljem v primeru, ko odhodki zaradi skladiščenja ne dosegajo prihodkov iz tega naslova, vendar ocenjujemo, da je za namen izpolnitve določb uredbe tveganje za dobavitelja zelo nizko za tako situacijo. Dodatno so vsi dobavitelji sorazmerno enakomerno obremenjeni z novo nalogo.

K 9. členu

V 50. členu Zakona o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20) določa, da distributerji toplote v sistemih daljinskega ogrevanja in hlajenja na letni ravni zagotovijo toploto iz vsaj enega od naslednjih virov:

- vsaj 50 % toplote proizvedene posredno ali neposredno iz obnovljivih virov energije,
- vsaj 50 % odvečne toplote,
- vsaj 75 % toplote iz soproizvodnje ali
- vsaj 50 % kombinacije toplote iz najmanj dveh virov iz prejšnjih alinej.

Preverjanje obveznosti izvaja agencija na podlagi poročil, ki so jih agenciji dolžni poslati distributerji toplote, agencija pa do 1. maja za preteklo leto objavi, kateri sistemi daljinskega ogrevanja so energetske učinkoviti.

Na glede to določbo Zakona o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20), se za sisteme daljinskega ogrevanja, ki kot gorivo uporabljajo plin, čas razglašene višje stopnje tveganja iz tretjega odstavka 2. člena, ne šteje v obdobje za izračun doseganja kazalnikov učinkovitosti.

K 10. členu

Zakon o blagovnih rezervah (Uradni list RS, št. 96/09 – uradno prečiščeno besedilo in 83/12) v 21. a členu določa, da se zaradi zagotavljanja visoke stopnje varnosti oskrbe z nafto in naftnimi derivati v primeru motenj in nestabilnosti na trgu Republike Slovenije ali zaradi izpolnjevanja mednarodnih obveznosti Republike Slovenije o sproščanju obveznih rezerv nafte in naftnih derivatov oblikujejo obvezne rezerve nafte in naftnih derivatov. Republika Slovenija zagotavlja minimalne količine obveznih rezerv nafte in naftnih derivatov, ki ustrezajo dnevni povprečnemu neto uvozu za devetdeset dni.

S prenosom določb Direktive Sveta 2009/119/ES z dne 14. septembra 2009 o obveznosti držav članic glede vzdrževanja minimalnih zalog surove nafte in/ali naftnih derivatov v nacionalno zakonodajo se tako količine obveznih rezerv nafte in naftnih derivatov ne smejo znižati pod raven 90 dni, kar pomeni, da se lahko sprostijo le količine, ki jih RS hrani nad 90 dni.

Zaradi potencialnih motenj pri oskrbi z zemeljskim plinom in istočasnih motenj na trgu električne energije, je potrebno oblikovati dodatne rezerve nadomestnega goriva za plinske elektrarne za čas, ko bodo morale proizvajati električno energijo, plina pa ne bo na voljo. Te dodatne rezerve je potrebno oblikovati v primeru razglašene nižje stopnje tveganja.

Do sproščanja teh dodatnih obveznih rezerv pride v razglašeni višji stopnji tveganja.

K 11. členu

Zaradi nujnosti povečanja proizvodnje električne energije iz OVE v RS (kar poleg k nacionalnim ciljem glede OVE prispeva tudi k zanesljivosti oskrbe) člen določa, da se za končne odjemalce, ki distribucijskemu operaterju podajo vlogo za priključitev naprave za samooskrbo do vključno 31. decembra 2023 in ki jih distribucijski operater do vključno 31. decembra 2024 registrira kot končne odjemalce s samooskrbo uporabljajo določbe 315.a člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20 in 158/20 – ZURE) in Uredbe o samooskrbi z električno energijo iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 17/19 in 197/20), in sicer dokler uporabljajo napravo za samooskrbo, za katero je bilo izdano soglasje za priključitev. Na tak način se omogoča sistem samooskrbe po sistemu »net metering« večjemu krogu končnih odjemalcev, kar bo spodbudilo več vlaganj v tovrstne naprave, kot če bi veljal končni rok iz 72. člena ZSROVE.

K 12. členu

Člen določa, da če gospodarska družba, v kateri ima država ali lokalna skupnost kapitalsko naložbo, investira v projekte za proizvodne naprave za proizvodnjo električne energije na obnovljive vire energije, ki so enaki ali večji od 100 kW inštalirane moči, mora 20 % delež letno proizvedene električne energije razdeliti gospodinjskim odjemalcem v Republiki Sloveniji. To velja v primeru, če gre za družbo, v kateri ima država kapitalsko naložbo, oziroma gospodinjskim odjemalcem na območju lokalne skupnosti, ki je ustanoviteljica družbe. To stori na način, da oblikuje skupnost na področju energije iz obnovljivih virov energije ali pa skupnostno samooskrbo.

Člen še določa, da vlada oziroma lokalna skupnost predpiše način vključevanja gospodinjskih odjemalcev in merila, ki morajo biti pregledna ter oblikovana tako, da dajejo prednost gospodinjskim odjemalcem v večstanovanjskim stavbah pod enakimi pogoji.

Namen člena je omogočiti tudi gospodinjskim odjemalcem v večstanovanjskih stavbah, ki predvsem zaradi omejitve prostora na večstanovanjskih stavbah nimajo nobenih možnosti za postavitve lastne fotovoltaične elektrarne. Poleg tega je dosti težje realizirati investicije v fotovoltaično elektrarno v večstanovanjskih stavbah zaradi razpršenega lastništva in s tem povezanih izzivov tako glede odločanja, kot ekonomike investicij. S tem členom se bo omogočila pozitivna diskriminacija, da bodo tudi gospodinjski odjemalci v večstanovanjskih stavbah lahko vlagali sredstva v nujno potrebne obnovljive vire energije, kot lahko vlagajo posamezni lastniki enostanovanjskih stavb.

K 13. členu

Člen določa da mora lastnik ali upravljavec stavbe zagotoviti, da se prostori ne ogrevajo na višjo ali hladijo na nižjo temperaturo zraka v stavbah, ki so v lasti ali uporabi oseb javnega sektorja in v stavbah, kjer se pogosto zadržuje javnost, kot jo določi vlada z uredbo. Vlada bo z uredbo predpisala še velikost stavb za katere velja obveznost, vrste stavb za katere velja obveznost, izjeme in posebnosti, najvišje temperature ogrevanja in hlajenja in druge posebnosti, ki so nujne za ustrezno izvajanje uredbe.

K 14. členu

Člen določa, da so upravljavci razsvetljave v času razglasitve nižje ali višje stopnje tveganja po tem zakonu zaradi potreb po znižanju rabe električne energije dolžni zmanjšati rabo električne energije z osvetljevanjem. Vlada bo z uredbo predpisala omejitve osvetljevanja za namen varčevanja z energijo. Z uredbo opredeli stavbe, kjer je prepovedano ali omejeno osvetljevanje stavb, prostora ali površin, čas za katero obdobje dneva velja omejitev pri določenih stavbah ali površinah in druge pogoje, ki so pomembni za določitev omejevanja osvetljevanja.

K 15. členu

Ta člen ureja prostovoljno zmanjšanje odjema plina na način, da naj si odjemalci prizadevajo zmanjšati porabo plina v obdobju od 1. avgusta 2022 do 31. marca 2023 za vsaj 15 % v primerjavi z njihovo povprečno porabo plina v obdobju od 1. avgusta do 31. marca v petih zaporednih letih pred začetkom veljavnosti tega zakona.

Odjemalci, ki družbi Borzen d. o. o. dokažejo zmanjšano porabo plina, so upravičeni do sorazmernega povračila prispevka za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije iz obnovljivih virov energije ter v soproizvodnji z visokim izkoristkom (v nadaljevanju: prispevek OVE). V preteklem letu so vsi odjemalci zemeljskega plina skupaj plačali 8,6 mio € za prispevek OVE. Če bi vsi odjemalci znižali porabo prostovoljno za 15%, bi to pomenilo, da bi se zbralo za 15% manj prispevka pri Borzenu in če bi vsi odjemalci dali vlogo za izplačilo spodbude za varčevanje v sorazmernem deležu, bi Borzen moral izplačati še 15 % od tega, kot je že manj dobil. Na podlagi navedenega ocenjujemo skupaj zmanjšanje sredstev centra za podpore na letnem nivoju do 2,6 mio €. To je cca 1,3 mio€ v letu 2022 in 1,3 mio€ v letu 2023, če ukrep ne bo podaljšan.

Vlogo za povračilo prispevka OVE morajo skupaj z ustreznimi dokazili odjemalci vložiti na Borzen, d. o. o. do 30. junija 2023. O upravičenosti povračila dela prispevka OVE odloča Borzen, d. o. o. z upravno odločbo, sredstva za povračilo dela prispevka OVE pa se zagotavljajo iz sredstev za podpore. Izvajanje povračila prispevka OVE se podrobneje uredi v predpisu, v katerem je predpisano določanje in obračunavanje prispevka OVE, izdanem na podlagi z zakona, ki ureja spodbujanje rabe obnovljivih virov energije.

Vlada bo z uredbo podrobneje uredila izvajanje povračila prispevka OVE iz tega člena. Ukrep iz tega člena velja do 31. avgusta 2023 in ga Vlada lahko s sklepom podaljša.

K 16. členu

Člen določa, da se zaradi omejitev pri oskrbi z zemeljskim plinom ukinja možnost dodelitve podpor za električno energijo, proizvedeno v novih proizvodnih napravah s soproizvodnji električne energije in toplote z visokim izkoristkom na zemeljski plin iz 15. člena Zakona o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 121/21 in 189/21). Investitor, ki razpolaga z veljavnim s sklepom o izbiri projekta proizvodne naprave za proizvodnjo električne in toplote z visokim izkoristkom na zemeljski plin ne more pridobiti podpore za izveden projekt, razen če je ob uveljavitvi tega zakona razpolagal z veljavnim soglasjem za priključitev proizvodne naprave iz projekta. Investitor v tem primeru lahko izvede istovrstni projekt na obnovljivi vir, pri čemer se mu veljavnost sklepa podaljša na pel let in ponujena cena

iz sklepa uskladi z referenčnimi vrednostmi stroškov izbrane tehnologije oziroma vira, veljavnimi v času izvedbe projekta.

K 17. členu

V tem členu so določeni ukrepi, katerih namen je omejevanje uporabe plina. EZ-1 dopušča možnost lokalne skupnosti, da določi prioriteto rabe energentov za ogrevanje na svojem območju. Glede na trenutno akutno in predvideno daljše problematično oskrbo z zemeljskim plinom in posebej glede na Uredbo Sveta o usklajenih ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu 2022/0225 (NLE) je nujno sprostiti morebitne določbe lokalne skupnosti o obvezni priključitvi in uporabi zemeljskega plina na njenem območju. Določba velja za lokalne skupnosti, ki tega ukrepa v danih razmerah niso izvedle že same. Prav tako člen uvaja prepoved obveznega priklopa na distribucijsko omrežje ZP in prepoved prepovedi odklopa.

K 18. členu

V tem členu so določeni ukrepi, katerih namen je zmanjševanje pritiskov na cene zaradi volatilitosti energetskih trgov. V času razglašene ene izmed kriznih stopenj pri oskrbi s plinom (po Uredbi 2017/1938/EU) in predvsem v času pospešenega zmanjšanja porabe plina v EU na podlagi Uredbe 2022/1369/EU je nujno omogočiti predvideno zmanjšanje porabe plina tudi na način, da se pogodbene kazni iz dobavnih pogodb med dobaviteljem in končnim odjemalcem, ki so posledica manjšega odjema plina kot dogovorjeno, ne obračunavajo, npr kot pogodbene kazni zaradi odstopanja dogovorjenega prevzema plina.

Prav tako se v obdobju poziva o zmanjšani rabi plina ne zaračunava neuporabljen zmožljivost na izstopni točki sistema v Republiki Sloveniji zaradi manjše porabe plina v tem obdobju.

K 19. členu

Ta člen določa, da morajo distributerji toplote, ki plin, ki je namenjen proizvodnji toplote za gospodinjske in druge zaščitene odjemalce, kupujejo po regulirani ceni, cenike toplote oblikovati tako, da cena za gospodinjske in druge zaščitene odjemalce odraža regulirano ceno plina.

K 20. členu

Ta člen določa najvišje višine plačil za koncesijo za gospodarsko izkoriščanje vode za proizvodnjo električne energije tako, da se obveznost plačila za koncesijo za leta 2022 do 2025 določi v enaki višini na enoto proizvedene električne energije, kot so jo posamezni koncesionarji plačali v letu 2020.

K 21. členu

Zaradi določb o neposrednem sklepanju pogodb s proizvajalci je v tem členu predvidena rešitev, da se naloži Elesu zakup preostalega (še nezakupljenega) dela izgub. Strošek bi se potem kril iz presežka prihodkov iz avkcij in omrežnina bi lahko ostala nespremenjena. To je seveda ob predpostavki, da je stroškovna cena 72,39 EUR/MWh.

Če bi npr. cena na borzah bila pod 120 EUR/MWh in ne bi prišlo do sklenitve neposrednih pogodb, bi se ta strošek pri sistemskem operaterju lahko poveča na 40,74 mio EUR.

Če sploh ne bo člena o neposrednem sklepanju pogodb s proizvajalci in se bodo izgube zakupile po veljavnih tržnih cenah, bi npr. na dan 23. 8. 2022 znašal strošek nezakupljenega dela za SODO 250 mio, na Elesu pa 154 mio in tudi ta rešitev ne bi pokrila stroška izgub, dvig omrežnine bi bil nujen. Torej neposredne pogodbe in zakup celote s strani Elesu. Prilagamo izračun.

		stroški za nezakupljene količine so ovrednoteni po stroškovni ceni 72,39 EUR/MWh *	predlog - nezakupljene količine EE zakupi ELES stroškovni ceni 72,39 EUR/MWh	23. člen interventnega zakona - cena 119 EUR/MWh
	Stroški EE za pokrivanje izgub	63,53	38,57	79,31
SODO	stroški na podlagi že sklenjenih pogodb	38,57	38,57	38,57
	stroški za nezakupljene količine	24,97		40,74
	Viri za pokrivanje stroškov EEI za izgube	63,53	38,57	79,31
	pokriti SEEI z omrežnino	34,99	34,99	34,99
	manjko omrežnine	28,55	3,58	44,32
		stroški za nezakupljene količine so ovrednoteni po stroškovni ceni 72,39 EUR/MWh *	predlog - nezakupljene količine EE zakupi ELES stroškovni ceni 72,39 EUR/MWh	23. člen interventnega zakona - cena 119 EUR/MWh
	Stroški EE za pokrivanje izgub	31,19	56,16	40,91
ELES	stroški na podlagi že sklenjenih pogodb	15,80	15,80	15,80
	stroški za nezakupljene količine	15,39	40,36	25,12
	Viri za pokrivanje stroškov EEI za izgube	31,19	56,16	40,91
	pokriti SEEI z omrežnino in drugimi prihodki	31,19	56,16	40,91

Opomba

* - iz obrazložitve predloga interventnega zakona

K 22. členu

Zaradi težav z nakupom in dobavo zemeljskega plina z obstoječimi dobavitelji, morajo dobavitelji zemeljskega plina v Republiki Sloveniji za nemoteno oskrbo z zemeljskim plinom zagotoviti nakup le tega na drugih trgih izven EU. Za zagotovitev nakupa zemeljskega plina pri novem dobavitelju, Republika Slovenija izdaja jamstvo dobavitelju zemeljskega plina v višini do 300 mio evrov. Republika Slovenija s tem zakonom pooblašča SID – Slovensko izvozno in razvojno banko, d. d. Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: SID banka), da v njenem imenu in za njen račun, opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem in unovčevanjem jamstev dobavitelju zemeljskega plina. Jamstvo se izdaja v času razglašene krize za obdobje treh let.

K 23. členu

Ta člen določa razmejitev pristojnost nadzora nad določbami zakona med inšpekcijami, agencijo za energijo ter ministrstvom, pristojnim za energijo.

K 24. členu

Ta člen vsebuje kazenske določbe za odstopanja od mejnih vrednosti zaradi motenj v oskrbi s plinom.

K 25. členu

Ta člen vsebuje prehodne določbe za naprave, ki imajo okoljevarstveno dovoljenje.

K 26. členu

Člen določa, da mora nosilec bilančne skupine poslati agenciji poročilo o že sklenjenih dogovorih za skladiščenje plina, lokaciji skladiščenja in predvidenem obsegu skladiščenega plina na 1. november tekočega leta najkasneje do 1. oktobra 2022, dokazilo o izpolnitvi obveze iz prvega odstavka 9. člena pa do 15. novembra 2022.

K 27. členu

Člen določa da mora vlada izdati predpise iz tretjega odstavka 12. člena, drugega odstavka 13. člena, drugega odstavka 14. člena in petega odstavka 16. člena v treh mesecih od uveljavitve tega zakona.

K 28. členu

Člen določa veljavnost zakona.